

ga Moskvasse küllalisetendustele sõitva teatri peamiseks mureks on repertuaar. On vaja valida välja lavastused, mis kõige täielikumalt peegeldaksid kollektiivi loomingulisi püüdlusi ja võimaldaksid igakülgset tutvustada kogu truppi, juhtivaid soliste ja noori. Peale selle hellitavad kõik lootust rõõmustada muusikasõpru harva esitavate teostega. Riiklik Akadeemiline Ooperi- ja Balletiteater «Estonia» köitis oma küllalisetenduste repertuaariga otsekohe tähelepanu. Sellesse kuulusid harva esitav (meie maal üldse esmakordselt lavastatud) Verdi ooper «Attila», Donizetti koomiline ooper «Rügemendi tütar», D. Sostakoviitši «Katerina Izmailova», mille iga uus interpretatsioon äratab tähelepanu, veel mitmed eesti nüüdisheliloojate muusikale loodud lavastused ja mitmekülgne balletiprogramm.

«Katerina Izmailova» partituuri esimesel leheküljel pöördus D. Sostakoviitš lavastajate poole kategoorilise palvega vältida igasuguseid kärpeid. Tuleb öelda, et teatrid, kes selle teose kallal töötavad (nende arv kasvab aga nii meie maal kui ka raja taga), on helilooja palve täitnud. Ja nagu praktika on näidanud, ei tähenda partituuri täpne järgimine sugugi mitte režissööri fantaasia nivelleerumist. «Estonia» peanäitejuhi A. Miku lavastus on veel üks ere näide selle kohta, et just nimelt muusika oma rikkusega ja tähelepanelik suhtumine sellesse on kõige ootamatuma te lavaliste interpretatsioonide allikas. Lavastust iseloomustab eelkõige tagasihoidus ja lakoonilisus. Ooperi paljude episoodide ebatavaline lähendus on otsekohe tunnetatav. Pole uljast hoogu esimese vaatuse teises pildis, kus kaupmeeste Izmailovite sellid heidavad nalja köögitudruk Aksinja üle ja lõbusas «rusikavõitluse» möllus toimub ooperi peategelaste esimene

kohtumine. Tõeline lõbusus ei valitse ka pulmastseenis.

Kujunduse hallikas koloriidis pole üleliigset süngust, mis on tihti omane «Katerina Izmailova» lavastustele. Kunstnik E. Renteri dekoratsioonid annavad kujundlikult edasi lavastuse meeleolu, nukra monotoonsuse õhkkonna, milles ka inimliku meeleheite puhangud pole suuteelised muutma mõttetut eksisteerimist. Näitejuhile võib ettehteid teha eredate kont-

mist, kaastunnet ja armastust inimeste vastu ning soovi neid aidata. Kõrge kultuuriga muusik, «Estonia» peadirigent E. Klas ja kõrge professionaalse tasemega orkester tunnetavad ja annavad edasi kõik partituuri värvingud, muusika rütmilise pulseerimise, lüürilised ja dramaatilised väljendused. Kuid näitejuhi kammerlik ooperikäsitlus on mingil määral mõjutanud ka muusikalist interpretatsiooni, eriti kuulsates sümfoonilistes

OMANÄOLINE

KÜLALISESINEMISED MOSKVAS

rastide puudumise pärast, kuid ei saa eitada stiiliühtsust, mis ühendab kõik etenduse komponendid. M. Jõgeva Katerina väline rahulikkus on täielikus kooskõlas erakordselt väljendusrikka muusikaga.

Muusikalised tsitaadid Sostakoviitši ooperis eeldavad sümfoonilise allteksti sügavust ja dramatismi. Ja seepärast on lavastuse peategelaseks orkester. Katerina ja Sergei kohtumise ajal on kõik veel rahulik, aga orkestris kõlavad juba ärevad ohusignaaliid. Need kaovad niisama äkitselt, kui tekkisid, kuid rahutus- ja ärevustunne jääb ja hakkab kasvama. Muusikalise koe «närvisüsteem» peab olema äärmuseni pingul. Ilma eredate kontrastideta, lüürika ja õrnuse ühenduseta, sügava tragismita, iroonia, sarkasmi ja groteski teravuseta, mis loovad eksistentsi ühtse pildi, ei saa edasi anda helilooja mõtteid, mis ületavad kaugelt antud süžee piirid: kogu tema loomingut läbibvat teemat, teravat ebaõigluse tunneta-

antraktides, kus on vajalikud teatraalne eredus ja teravus, emotsionaalsete puhangute hooaus.

Väljavõtte «Pravdas» ilmunud
A. Dasõtkeva artiklist.